Ч. 68 (13.966). Львів, пятниця 15. березня 1935. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 504-060, 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічне 30·00 „ Річно 60·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції 29-41. „ Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Прем. Ґерінґ про летунство Німеччини.

ПАРИЖ, ПАТ. „Пті Журналь" оголосив інтервю своєї співробітниці леді Дрюмон Гей із прем. Ґерінґом на тему німецького летунства. Премієр заявив, що Німеччина бажає мати тільки 30 прц. числа, усіх військових літаків Франції, Чехословаччини Бельгії і Польщі. Зате Німеччина не домагається бомбовозів. Згадані чотири держави мають 6.500 літаків. 30 прц. з цього числа дає 1.950 літаків. Серед теких умовин Німеччина повинна би мати 2.000 до 2.500 літаків. Леді Гей поставила ще такі три питання прем. Ґерінґові: 1) який тепер стан німецького летунства, 2) чи Німеччина підготовляє далі свою повітряну фльоту, 3) скільки літаків має Німеччина тепер. Прем. Ґерінґ відкликався до статистики оголошеної в летунськім річнику. Заявив, що Німеччина купує тепер у Злучених Державах та в Англії деякі типи літаків і моторів, з метою перевірити, які типи літаків найкраще відповідають Німеччині. Прем. Ґерінґ підкреслив, що В. Британія не повинна побоюватися летунства Німеччини, бо німці не домагаються бомбовозів. Якщо інші держави зречуться бомбовозів, ця справа ніколи не виринe. Летунство Німеччини має оборонний характер. Тепер Німеччина буде будувати підземні міста для охорони населення і господарського життя перед бомбардуванням. Якщо всі держави зріклись би бомбовозів, Німеччина заощадилаб велитенські видатки.

БЕРЛІН, 14. 3. ПАТ. „Діпльоматіш-Політіше Кореспонденц" орган німецького міністерства закордонних справ, подав такий коментар до розмови з прем. Ґерінґом: Військове летунство є льогічним наслідком розброєвої конференції. В травні 1933. р. канцлер домагався для Німеччини 300-тисячної армії і відповідної кількости літаків, зрікаючись бомбовозів.

Перед півтора роком Італія і В. Британія в засаді згодились признати Німеччині повітряну фльоту. Британська „Біла Книга" розвіяла всякі можливости розброєння в повітрі. Тому Німеччина приневолена розбудувати летунство так, як цього вимагають теперішні умовини. Полемізуючи з закордонною пресою, яка закидає Німеччині воєнні наміри і домагається окруження Німеччини „Діпльоматіш-Політіше Кореспонденц" пише: Німеччина користає тепер з тих самих прав, що інші держави, які змусили до цих заходів Німеччину тому, що не розброїлися.

ДОГОВІР ПРИЯЗНИ МІЖ ІТАЛІЄЮ І ЮГОСЛАВІЄЮ?

До Відня надійшли вістки з Білгороду, що новий італійський посол у Білгороді Віоля, передаючи свої документи реґентові Павлові заповідає розпочати переговори в метою висвітлити багато актуальних справ. Італія хоче довести до підписання договору приязни з Югославією. Злагіднення італійсько-югославянського непорозуміння влекшило би Мусолінієві порозумітись з державами Малої Антанти і Союзом Балканського пакту.

Соціялісти за військовою службою добровольців.

ПАРИЖ, 14. 3. ПАТ. На засіданні військової комісії палати послів розвинулась широка дискусія над внеском пос. Ребеля, який домагався, щоби в пятницю дали членам комісії подрібніші вияснення у справі продовження часу військової служби. Соціялісти спротивились і домагались відкинення внеску уряду. Внесок соціялістів здобув 20 голосів проти 8. Соціялісти кажуть, що уряд повинен вичерпати всі можливости і приймати до армії добровольців замість продовжувати військову службу.

Триденна візита британських міністрів у Берліні.

ЛЬОНДОН, 14. 3. ПАТ. Британський кабінет радив учора під проводом прем. Мекдональда у справі виїзду міністрів до Берліна, Москви і Варшави. Кабінет рішив, що мін. Саймон з мін. Іденом відлетять літаком до Берліна в неділю 24. березня ц. р. Наради протягнуться до середи. У середу 27. березня ц. р. мін. Саймон вернеться до Льондону, мін. Іден відлетить у вівторок 26. березня ц. р. до Москви. По дводенних нарадах мін. Іден поїде до Варшави і звідтіля вернеться до Льондону.

Німецький уряд жде на приїзд міністрів.

БЕРЛІН, 14. 3. ПАТ. Вчора вечором Німецьке Інформаційне Бюро оголосило такий комунікат: Німецьке міністерство закордонних справ повідомило британського амбасадора у Берліні, що уряд жде на британських міністрів у днях 25. і 26. березня ц. р.

Концентраційний табор у Голяндії.

ГАГА, 14. 3. ПАТ. Голяндський уряд рішив створити коло Утрехту концентраційний табор для небажаних чужинців. До табору замкнуть 200 німецьких комуністів, які виконуватимуть земельні роботи.

Загострення конфлікту між Італією й Абісинією.

Абісинський уряд вислав до італійського уряду ноту заявляючи, що не буде платити відшкодування, доки мировий суд не розгляне інциденту коло Уаль-Уаль. Одночасно абісинський делегат до Ліґи Націй, який перебуває постійно у Парижі, одержав приказ негайно поїхати до Женеви. Абісинія звернеться вдруге до Ліґи Націй, щоби розглянула конфлікт з Італією.

Велика летунська катастрофа.

ПАРИЖ, ПАТ. Підчас нічних маневрів трьох летунських ескадр один з літаків мусів осісти на військовім летовищі у Тур. Хвилину пізніше надлетів другий літак і серед темряви впав на перший, доволі ушкоджений літак. Сімох летунів тяжко ранених.

КЛАПТИК ПАПЕРУ...

Львів, 14. березня 1935.

Ледви 12 літ тому сталася подія, яку притолочують вже переживання, що всилі виповнити цілі століття. Ледви 12 літ ділить нас від хвилини, коли пять осіб підписало документ, який одною своєю частиною затяжів на долі міліонів та другою частиною — не вартний більше, ніж той клаптик паперу, на якому він списаний. Короткий документ, ледви кільканадцять рядків, вагітний своїм змістом — і жалогідний своєю безвартністю.

Під датою „Париж, 15. вересня 1923" підписались члени Конференції Амбасадорів, як уповноваженої міжнародньої установи головних союзних і заприязнених великодержав — Імперії Великої Британії, Франції, Італії та Японії — під постановою, яка була останнім формальним актом право-державної стабілізації кордонів відродженої Річипосполитої Польської. У тому акті пп. Ерік Фіпс, Романо Авецана, Р. Пуанкаре, М. Мацуде фактично ратифікували польсько-совітський риський мировий договір, погодились на „фактичний стан" границі між Польщею та Литвою та признали Польщі верховну владу над Східною Галичиною, владу, яка на підставі 91 ст. мирового договору в Сан-Жермен належала до названих великодержав. Акт той з 15. III. 1935 зродився безперечно з виграної Польщі у двох війнах — українській та російській. Але того акту мабуть таки не булоб, — в усякому разі не булоб його в такій формі, в якій він появився, — колиб не заходи польської держави у двох напрямках: внутрішньому законодавстві та закордонно-політичних приреченнях. На превеликий жаль, 12-ти літ було видно досить, щоби польська верховна влада і ввесь польський нарід забули про нерозривний звязок тих двох чинників: чинника волі великодержавних переможців, що мали тоді у своїх руках долю Східної Галичини, та чинника власних польських зобовязань. Досить було коротких літ, щоби будувати на тому париському документі всю великодержавницьку силу Польщі, та разом із тим трактувати той документ як безвартний клаптик паперу.

Коли прочитувати текст історичної постанови Конференції Амбасадорів, то яскраво вражає та величезна диспропорція поміж есенціональною його частиною та поміж нинішньою дійсністю. Яскраво вражає те, що з цілого тексту тієї постанови залишився лише уступ про верховну владу Польщі над землями, охопленими точно означеними кордонами. Все інше забулося. Включно з наголовком про вирішні права західних великодержав, версайських переможців та з підписом: „Нижчепідписаний відповідно уповноважений, в імені польського уряду приймає вищеназначені постанови. Моріс Замойський".

В імені польського уряду його „відповідно уповноважений" представник приняв мотив союзних і заприязнених великодержав, який спонукав їх передати Польщі суверенні права над Східною Галичиною": „з уваги на те, що Польща признала, що дотично Східної Галичини етнографічні умовини роблять конечним автономічний устрій..." Приняв теж і той мотив, що „...трактат, заключений між головними союзними й заприязненими великодержавами

і Польщею в дні 28. червня 1919 р., передбачив для всіх територій, що находяться під польською зверхністю, спеціяльні гарантії для меншин, раси, мови, релігії..." Для пояснення: це той трактат, який був предметом минулорічної деклярації мін. Бека у Женеві...

Пригадка про автономічні зобовязання супроти Східної Галичини віє сарказмом саме нині, в 12 роковини міжнароднього зафіксування тих зобовязань нині, коли з дня на день може бути прийнятий новий проект зміни конституції, що йде по ще більше централістичній, ще більше уніфікаційній лінії, по лінії ще яскравіше підкресленої тези про національно-польську однородність польської держави. Сарказмом віє від тої постанови в нинішній польсько-українській дійсности, коли навіть ті польські публіцисти, які з пошаною ставляться до українців, як національно-політичного колективу та признають його значіння і у внутрішній і закордонній польській політиці, єдиний вихід із ситуації бачать в... омніпотенції польського державного апарату, в скасуванні всіх автономістичних окремішностей українського населення!

Безумовно: життя народу і держави не стоїть на одному місці, і мова, якою промовляє нарід та держава змінюється з обставинами. Саме це зоветься пливкістю історичних подій, саме це зоветься — політикою. А проте навіть найсвобідніше інтерпретована політична теорія макіявелізму вимагає від політичної практики деяких ненарушних критеріїв, яких нехтування може пімститись. Таким критерієм засобів, що ведуть до цілі, є їх питома вага. Коли засобом, вжитим так-собі, з легкої руки, без привязування до нього великого значіння, є доля цілого великого народу, — тоді така практична інтерпретація засади „ціль освячує засоби" мститься на самій цілі.

Автономічний закон з 26. вересня 1922 та підпис п. М. Замойського на автономічній клявзулі постанови Ради Амбасадорів з 15. березня 1923 були тільки засобами, які мали на меті — великодержавну силу Польщі. Ні одному полякові не можна робити закиду з приводу такої цілі. Однак великодержавну силу своєї батьківщини зрозуміли польські державні діячі від 1918 року по нинішній день у безпощадному і безперервному змаганню до повної уніфікації і централізації всього державно-адміністраційного апарату, використовуваного в свою чергу для перетворювання держави зі 40 відсотками непольського населення — на однородну польську державу. Правда, сам устрій держави не є ще рішаючий для розвитку автономічної територіяльної одиниці і заселюючої її національности. Рішаючою є система і політична напрямна, — рішаючою є ідея, якою є пройняте державне правління. І коли польський уряд, діставши у руки документ з 15. березня 1923 року відразу кинув до коша свій закон зперед 6-ти місяців, то найбільш характеристичним для напрямних польської національної політики став той момент, що до коша відкинено м. і. також справу — українського університету, справу української національної культури. І по цій напрямній пішла вся пізніша польська національна політика, аж до останніх днів, з відомими останніми подіями, з маревом нової конституції на овиді найближчої будучини і її практичних наслідків.

Постанова Конференції Амбасадорів нині польській політичній думці видається чимось зайвим, непотрібним та навіть прикрим. Бо в тій постанові вона бачить тільки пригадку про зобовязання, яких нема бажання дотримати. Користи, які Польща дістала з тої постанови у постаті величезної території, — забулися, забулася ціна, яку обіцяно за ту територію заплатити, а закріплювання приналежности території до держави пішло по протилежній дорозі до тої, яку означено у контракті купна. При заключуванні і підписуванні того контракту не було тих, про кого саме у ньому казалося. Але була бодай згадка у ньому, що контрагенти знали про істнування того третього чинника, предмету спору і злагоди. В усіх виконавчих розпорядках, що прийшли в наслідку історичного акту купна-продажі з березня 1923, їх автори забули вже цілком про істнування українського чинника, зовсім вже з його присутністю на світі не рахуються. Сам нарід став для них теж... клаптиком паперу.

І в цьому величезна помилка мандатарів з Моріса Замойського.

На парляментарній арені.

ОСВІТНЯ КОМІСІЯ СОЙМУ.

У дні 13. березня 1935 р. відбулося засідання освітньої комісії сойму. Побіч кількох справ дискутовано також над внесенням польського клюбу народового про знижку шкільних оплат в академічних школах і друге внесення жидівського клюбу про закладання державних жидівських шкіл з викладовою жидівською мовою. В дискусії над обома цими внесками від нашого Клюбу промовляли посли **Д. Великанович** і **С. Хруцький.**

При внеску на зниження оплат для студентів академічних шкіл ствердив пос. Великанович, що високошкільні оплати дошкулюють найбільше українській молоді, яка рекрутується головно споміж бідних селян і робітників та небогатих інтелігентів, а також не має тої допомоги, яку мають польські студенти. І держава і польська суспільність помагає польській молоді всіми засобами, а до того ще польська молодь має можливість сама собі помагати через заробітки. Того всього позбавлена українська молодь і тому з великим трудом приходиться одним відбувати студії, а інші позбавлені можливости образувати себе на високих школах саме з причини великих шкільних оплат. Промовець домагався зниження оплат на університетах.

При дискусії над внесенням жидівського клюбу про школи з жидівською викладовою мовою промовляло кількох бесідників. Представник польського народового клюбу спротивився жидівському внесенню із засадничих причин, при чому ствердив, що справу викладової мови вповні полагоджує закон з 1924 р. і відповідає вимогам конституції дотично шкіл для національних меншин. Проти цього внесення заявився також представник клюбу ББ, мотивуючи зовсім несуттєвими аргументами — нібито закон про шкільний устрій з 1932 р. цю справу полагоджує. У справі шкіл для національних меншин промовляв пос. **Великанович**, який ствердив, що представники Українського Соймового Клюбу будуть голосувати за внесенням жидівського клюбу тому, бо визнають засаду, що всім національностям прислугує право образувати свої діти в рідній школі. Полемізує з виводами пос. Корнецького, мовби то закон з 1924 р. заспокоював аспірації національних меншин у справі рідного шкільництва. Стверджує, що той закон після виявлених мотивів, на яких був. міністер освіти Ґрабський цей закон створив, не тільки що не може вдоволити національних меншин, але навпаки ломить природні права до рідного шкільництва. Промовець дивується, що пос. Корнецький, як один із кращих педаґоґів має відвагу боронити утраквізму в той час, коли польська суспільність виступає всіми силами проти двомовного викладу, оскільки мова про польські діти. Дивним дивом п. Корнецький не заперечує, що жидівські діти повинні вчитися в окремих жидівських школах, а це тому, що польські діти не розуміли би жидівської мови. І ту виходить природна суперечність, де з чисто зоольоґічних причин панове з народового клюбу не обстоюють і не боронять утраквізму в жидівських школах. Промовець пригадав також референтові клюбу ББ, що коли ухвалювано закон про устрій шкільництва, тоді представники Українського Клюбу домагалися до цього закону долучити справу викладової мови, а на це одержали відповідь, що справа мови не має звязку з устроєм шкіл.

Пос. **Хруцький** вказує, що звичайно в дивний спосіб інтерпретують конституцію, коли приписами цієї конституції хочуть оправдати практику шкільної влади, що не створює за державні гроші рідного шкільництва для непольських народів. Звичайно неприхильники на-

ДР. ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 33

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

XXXIV. БАДЕНІВСЬКІ ПРАВИБОРИ.

При посередніх виборах рішали про вислід правибори. Після правиборів можна було майже з математичною певністю обчислити, хто вийде послом. Тому на правибори зверталася вся форса виборчої акції, всі фінти комісарів, що їх переводили.

При правиборах у 1895 р., які переводжено під режімом Баденія, доведено правиборчі штучки до можливо найкращої досконалости. Передусім ішло про те, щоб визначення і розписання виборів не дійшло зовсім, або не дійшло вчас до відома громади. В тій цілі там, де війт і писар були зраушниками і довіреними особами старосте, вони тримали цей речинець у тайні, не оголошували його зовсім, або оголошували на маленькій, можливо невиразно написаній, картці, прибитій в якімсь неприступнім закутку — так, що лиш зовсім старостеву, чи пак польській партії віддані одиниці могли бути про речинець правиборів повідомлені. Вони збиралися скоро і в числі кільканацяти, або й кількох лише правиборців вибирали виборців за цілу громаду, яка про це нічого не знала.

Були й такі способи, щоб місця правиборів не оголошувати виразно, а лише в той спосіб, що „вибори відбудуться в громадській канцелярії, або іншім догіднім місці"; а таким гідним місцем, яке означував комісар, щойно приїхавши на вибори, був звичайно панський двір. Бувало і так, що місце було — правда — докладно означене, нпр. громадська канцелярія, одначе в останній хвилині, як приїхав комісар, показувалась якась перешкода, задля якої там виборів відбути не було можна; нпр. льокаль був за тісний, або десь недалеко була недуга, отже комісар зміняв місце вибору в останній хвилині і визначував його очевидно в дворі, де вже ждали хруні і переводили вибір тоді, коли в громадській канцелярії ждала даремне вся громада.

Та найчастіше бувало таке, що годинник комісаря і громади дуже ріжнилися між собою. Вибір був визначений нпр. на годину 10. рано, а комісар приїздив в 7. год. і переводив негайно правибори з присутніми, якими були поінформовані згори хруні. Тому були громади, що пильнувалися, ставили варту наперед на цілу ніч, що дзвонами з дзвіниці давали знати, як комісар приїздив до села. В таких випадках комісарі старалися тайком і непомітно перебратись до села, а в однім випадку (оскільки пригадую собі, в жовківськім повіті) комісар, перебраний за бабу, зобіжками поза городи дістався до села до двора і там, переодягнувшись, перевів правибори. Це були маніпуляції з льокалями і часом. Та були й інші, особливо там, де члени комісії були самі довірені старостства. Там старались акт правиборів усунути зпід усякої контролі. З причини тісного льокалю впускали правиборців по одному, так що ніхто не міг чути, ані контролювати, на яких виборців вони голосують, і опісля оголошували вислід, якого їм було треба. І ніхто не міг закинути, що він був неправдивий; а хто щось подібне смів би був твердити, того віддавали до суду за клевету і не було способу навіть боронитися.

Та бували випадки, де всі ті способи не помагали, або комісія не була така, щоб далася вжити до ствердження фальшивого висліду і тоді мусіли бути оголошені поправні правибори, корисні для руського кандидата. Одначе й на це був спосіб: це було „поправлювання" виборів. Староство мало право з причини якоїбудь винайденої неформальности уневажнити правибори і розписати нові, а тут уже треба було подбати за те, щоб вони випали так, як це було бажане. Цього засобу уживано дуже часто. Нові вибори спадали неподівано, як громада не могла ще отямитися по поповсреднях. Правиборці звичайно порозходилися або не були дома, тому й не тяжко було, щоб нові правибори інакше випали. (Далі буде)

ціонального шкільництва непольських народів вказують на те, що конституція лише дозволяє самому громадянству непольських народів власним коштом створювати приватне шкільництво, натомість, як підчеркують ці інтерпретатори, держава не має обовязку творити за державні гроші шкільництва в рідній мові для непольських народів держави. Рівночасно говориться про те, що польська конституція є найбільше ліберальною в цілому світі. Коли чуєш подібну інтерпретацію постанов, щодо освіти „найліберальнішої" конституції, то не можна з дива вийти, що таке природне право кожного народу, яким є право до освіти в рідній мові, в такий казуїстично-софістичний спосіб опрокидується. Це очевидно можливе тому, що справа шкільництва й освіти трактується не річево-фахово, а розглядається під кутом політичних партійних програм. Другою подібною домішкою політичних моментів до справи освіти є погляд п. Корнецького, по якому національно-шкільна автономія була би парцеляцією держави, як він висловився, і на таку парцеляцію польські народовці ніколи не погодяться. Цей погляд зраджує неконсеквенцію ендеків, бо оскільки вони не негують засади рідної школи для неполяків, то тим самим, будучи консеквентними до кінця, мусять признати право і на рідну шкільну адміністрацію, себто на шкільну автономію. Хіба ендеки не знають, що така держава як Англія не боїться віддати справу шкільництва в руки самого громадянства. А якже англійці найкраще ведуть свої державні справи і є справжніми володарями світу. Внесок жидівського клюбу, як слушно замітив пос. Корнецький, торкається засадничої справи — шкільництва в рідній мові для непольських народів. Тому українці піддержуючи цю ідеольогічну засаду, на якій збудовано внесення жидівського клюбу, мусять бодай побіжно підкреслити, що ця засада рідного шкільництва є рівнож незреалізована і у відношенні до українського народу. Утраквістична школа, яка мала би заспокоїти потреби українського народу в ділянці освіти, по суті є чисто польською школою, при чому користає з неї лише українська дітвора, бо польська молодь на українських теренах має чисто польську школу. Нарешті утраквістична школа, як виказує статистика, щораз більше заміняється чисто польською школою. Отже держава явно веде в шкільництві кольонізаційну політику. В цей спосіб явним стає той фальш, на якому побудований закон Грабського про утраквістичну школу. До речі, цей самий закон Грабського вперше впровадив у державну практику методу масового фальшування волі громадян, в даному випадку волі батьків. Оскільки пізніше це фальшування волі перенесено в сферу соймових чи громадських виборів, то польські ендеки, висловлюючи нині жалі на це фальшування виборів, мусять сказати собі „меа кульпа, меа максіма кульпа". Бо зло тягне за собою інше зло, і в той спосіб витворюється злющих зла

За океаном

ПЕРШИЙ ВІДЧИТ С. СЕВЕРИНИ ЧСВВ. В АМЕРИЦІ.

НЮ-ЙОРК, 18. 2. (Вл. кор.) Вчора пополудні в 1-ій годині відбувся відчит С. Северини ЧСВВ. в Українськім Народнім Домі про народне мистецтво, спеціяльно про його вишивкову ділянку. Відчит був ілюстрований живими моделями, убраними в українську ношу з ріжних сторін України. Відчит був новістю, бо ніхто дотепер в Америці не пробував основно вглибитися в значіння народньої ноші і мистецтва взагалі для поширення національної свідомости. А прелегентка саме на цю сторінку звернула увагу і тим зацікавила публику. Крім самого предмету зацікавлення зросло ще й з огляду на особу самої прелегентки. Черниця, учителька, лекторка й подорожна з музейною збіркою — цеж небувала тут річ.

Другу частину відчиту виповнили відповіди прелегентки на численні запити, ставлені присутніми виключно в справі самого предмету, отже вишивок та народньої ноші. Відповіди були таксамо цікаві, як і відчит.

Відчит був підготований приделною виставою збірки ноші та вишивок у домі української школи побіч церкви св. Юрія. Це значно облекшило слухачам зрозуміння предмету.

З УКРАЇНСЬКОЇ СЕКЦІЇ НА ТОРГОВЕЛЬНІЙ ВИСТАВІ.

Дня 4. II. отворили в Ню Йорку величаву торговельну виставу в Гренд Сентрал Пелес. У ній беруть участь ріжні фірми для розголосу, але є й культурні відділи, тобто вироби ріжних націй виставлені для пропагандивних цілей. Є між ін. поважний український відділ, приміщений у найкращій частині вистави, бо в головній залі, при самій сцені. Вистава відбувається у великій галі Гренд Сентрал Пелесу на самій долині і тому доступна для широкого загалу. Український відділ обіймає передовсім народні вишивки ще зперед воєнних часів. Їх привезла зі Львова Сестра Северина, ЧСВВ. Вони обіймають усі українські землі. Крім вишивок є ще величаві альбоми вишивок, а дехто з нюйорчан дав також і гуцульські деревляні та керамічні вироби на виставу. Арт. Федір Бражник дав також модель української дівчини в народньому строю, ручно мальованому. Велика кількість українських плахт, цілих жіночих і мужеських убрань, а також українська ікона, прикрашена рушниками, притягають багато відвідувачів

УКРАЇНЦІ В ЛЬОС АНДЖЕЛЕС У КАЛІФОРНІЇ.

Недавно подали українські газети в Америці відкритий лист Історичного Відділу Українського Клюбу в Льос Анджелес, Каліфорнія, до відомого видавця газет в Америці, Вілліяма Рендольфа Герста. Цей лист підписали як голова п. Іван Петрушевич, колишній учасник Української Місії в Парижі, як секретар п. Іван Орлик, родом з Гуцульщини. Як відомо, в листі писали вони про московський большевизм на Україні і про значіння українців у Східній Европі.

Український Клюб в Льос Анджелес істнує вже від кількох літ. Належать туди, крім п. Петрушевича й п. Орлика, також Іван Ровенко, Петро Степенко (маляр-декоратор), кубанський ген. Микола Савицький, Іван Бурчак (фармер), п-і Т. Данис, вдова по лікарі й інші. Разом є тепер несповна 40 членів. Живуть вони в Льос Анджелес, у Голівуді, або на селі.

В другій половині вересня 1934 р. була повітова вистава в Льос Анджелес, у якій вперше брали участь також тамошні українці.

МАРГОЛІН АДВОКАТОМ У НАЙВИЩІМ СУДІ У ВАШИНГТОНІ.

Бувший посол України в Льондоні, Арнольд Марголін, котрий від 1929 р. був адвокатом у стейті Мессечусетс, зачислений до складу адвокатів при Найвищому Суді Злучених Держав у Вашингтоні.

НА ПОРОЗІ ЛЕМКІВЩИНИ.

(РЕПОРТАЖ ІЗ ЛІСЬКОЇ ЗЕМЛІ.)

Коли їдете кудись, де ви ще ніколи не були, в вас перехрещуються ріжні почування. Перш за все палить вас нетерплячка. Здається вам, що тих кілька годин, які ви мусите їхати — справжня вічність і що ваша їзда скінчиться хіба тоді, коли ви вже до решти до своєї поїздки знеохотитесь.

Так було і зі мною. Обмочений інформаціями тих, що вже там були, з відрисованою мапкою у кишені та озброєний у солідний лещетарський виряд — я їхав у Ліщину.

Про цю землю знав небагато. З географії, що лежить вона у переході з Бойківщини у Лемківщину, що нема там майже доріг, що земля дуже неврожайна та, що живуть там українці. З газет — про недавні криваві події, про великі шкоди, які нанесла країні повінь, про те, що там доволі сильно вкорінене москвофільство. Жмут інформацій про терен — оце було все.

Я постановив собі приглянутися життю населення, розвідати про його долю й недолю.

Вже за Самбором крізь шибки вагону бачу, як поволі низинний краєвид змінюється у мальовничу мозаїку узгір. Здається, що присипані снігом горбки, до яких сям-там приліпиться хатинка, переганяються з поїздом. Картина насправді гарна — і я нею радувався.

Поїзд біг рівномірно, неначе довгодиштансовий змагун і тільки колеса вагонів вистукували об рейки гимн переможця простору

— Угерці!

Нарешті! Крик кондуктора освідомив мене, що моя подорож залізницею скінчена.

ЗУСТРІЧ І РОЗМОВИ ЗІ СТАРОСТОЮ.

Я висів з вагону і напутив себе на Ліско. На стації завважив залубні, що їхали теж до Ліська. Користаючи з чемности незнайомого добродія я їду його залубнями. Захланно вдивлююся у даль. Тут уже краєвид насправді гірський. Прекрасна панорама гір і долин у трьох по мистецьки зібраних колірах. Білий сніг, зелені вершки чатинних дерев та денеде сірі, сумні, безлисті дерева.

З розкішю пещу краєвид очима, що захланні, весе нараз хотіли би побачити.

— Як ґарно! Ах, жити тут це щастя. Що за цілюще повітря! — скрикую очарований.

Мій товариш подорожі хитає головою. Усміхається.

— Гарно, це правда, тільки, тільки...

І йде між нами розмова про життя населення. Життя насправді незавидне. Камениста почва, на якій родиться тільки овес і бульба та своєрідний ячмінь-остриш, а по городах при дуже старанним справлюванні капуста і жито не може творити для населення навіть якого-такого добробуту.

Хочу довідатися якнайбільше. Розпитую стрічного незнайомого про це і те та захланно прислухуюся до його відповідей.

І знову чую про те, що адміністраційна влада в деякий спосіб допомагала населенню. Спроваджено й роздано поміж бідняків кільканадесять вагонів бульби, кілька вагонів жита, кілька муки, пів вагона соли. Що те все роздано або даром, або за відробок.

Дальше довідуюся, що поважна скількість селян працювала при будові доріг і мостів, заробляючи по 1.50 зол. денно.

Мій співрозмовник нарікає на селян, що ліниві і не хочуть робити. Зразу треба було спроваджувати робітника з інших повітів, тепер уже роблять тутешні.

І я довідуюся при тому, що моїм співрозмовцем є ліський староста п. Ґонсьоровський.

Наша розмова йде в дещо зміненім напрямі. Дістаю ще жмут дрібних інформацій. Сани рвучко несуть нас у сторону Ліська.

Потім, як я довідався між людьми — тими запомогами в натурі повітова влада викривлює національно населення. Одно правда — ліський староста має шляхотну амбіцію поперерізувати весь повіт сіткою добрих доріг і до цього з послідовною енерґією змагає. Дійсно вибудувано дві прекрасні дороги (одну започатковано ще за попереднього старости).

Дотично того, що люди не хотіли зразу робити при дорогах, то це пояснювали мені ось так: люди, що пережили кріваві ліські події, які започаткувала саме праця при інвестиціях, нідозрівали, що це нова для них небезпека — але згодом, коли переконалися, що це звичайна заробітна праця, кинулися до неї.

Далі, як говорили мені, староста це рішучий діловий чоловік, фаворизує, як зрештою адміністраційні чинники скрізь, кацапів, нехтує національними домаганнями українців — і серед шарів українського населення, що живе тут у компактній масі, нелюблений.

ЛІСЬКО.

Доїзджаємо до Ліська. Прощаюся зі старостою та розглядаюся за яким ресторапом. Лісько — типове повітове містечко. Мініятурний, помальований на жовто, з великим годинником ратуш, обабіч якого селянські сани — так і заносить далекою провінцією. Серед бронзових ґаздівських свит вештаються жиди. Кілька кращих будинків, в яких приміщується староство, суд, стара, нічим незамітна церква — оце і все, що паде ввічі. Шабльонове повітове містечко, від інших ріжниться хіба тим, що багато в ньому дерев, головно смерек. Скоро вириваюся з Ліська. Ні, тут годі завважити справжне обличча повіту.

Село, селяни — це дасть мені справжню картину.

„ЗАХОДЬТЕ В ХИЖУ“.

Переїзджаю через імпозантний залізний міст на Сяні (теж заслуга теперішнього старости; у повіті вибудував кільканадцять бетонових масивних мостів) та їду геть у гори.

Мигають села. Загучеве, Новосілки, Гічва. В Гічві, селі, що зацікавило мене своїм виглядом бідної опущеної серед просторів оселі, висідаю й іду на селянське подвіря. Ґазда, що заглянув мене, ввічливо усміхається. — Заходьте в хижу! — запрошує.

Входжу в малу, димну хатину. По одній стороні живуть ґазди, по другій квікають поросята. Запашний сморід села, що на диво, якось приємно лоскоче ніздря, обхоплює мене. Припрошують сідати. У горах люди назагал дуже гостинні. Приймають мене молоком та ощипком (вівсяний балабух).

Розговорюємося. Ґазда належить до так званих багатіїв у селі.

Нашій розмові прислухуються діти. Їх гарні, сині очі і здорові, румяні личка так і кидаються в очі. Діти сміливі, з великим зацікавленням обзирають мої лещети. Лещети для них річ відома, тільки мої вязання для них — кумедні.

— „Повідаєте“, що хочете знати, як нам живеться. Нема що „повісти“, — кидає ґазда. — Раньше лекше було.

Випитую про роботу, про приходи, ґаздівство.

Відповідає мені, а врешті сердитий кидає гірко:

— Нащо буду робив! І так за податки заберуть. Не, відаєте, он стягнувся на лавку та стіл, на обстанову в хаті — тай заберуть. Плати! Тільки беруть і беруть, а дати нічого не дають.

— Невжеж тільки податків платите?

— Някже! За все плати. Ідеш дорогою — плати, ідеш до міста плати, за ґрунт плати, асекурацію теж, до громади теж плати, шарварок відробляй — скрізь плати й плати, а де візьмеш. За крейцар тяжко, хіба часом фірманкою заробиш, коли дрова до Лукавиці (зал. стація) возиш.

Двері хати відчиняються і входить куций, облізлий жидок. Мій ґазда забуває за мене.

— Купи бика! Продаю! — витає жида.

— Сила хоч?

— Ґазда з острахом говорить:

— Пядесятку даси?!

Жид підривається з люти.

— Микола, повідаю тобі, ти не будь фільософ. (Фільософ — злодій, шубравець). Дам двадцять, бери!

Уста ґазди судорожно тремтять.

— Купи ще корову! За сотку обоє!

— Не хочу! Я хочу бика! На що мені корови?

— Бика не продаю. Хоч обоє! Купи, худоба подорожіє!

— Дам вісімдесять! — кидає жид.

Ґазда хвилину напружено думає, а потім з викривленим обличчям говорить:

— Давай гроші!

А коли жид вийшов, пояснює мені:

— Варті стопядесять. Але мушу заплатити податок, бо все з хати заберуть.

З якимсь почуттям пригноблення прощаюся. Іду далі до Тискової, малого сільця вже у самих горах, що заховане в лісах. Пробратися туди можна доріжкою, що не багато ріжниться від стежки.

Віджджаю у Стежницю. Це багате і велике село. Село тягнеться вздовж дороги-стежки, яких три, а може більше кільометрів — мабуть тому й називається Стежниця. Тутешні ґазди здебільша повбирані в бронзові вовняні сіряки. Взуваються у шлапаки (личаки), ноги обвивають шматками і на те натягають личак. Ціна такого личака до 4 зол.

У Стежниці задержуюся у о. декана. Цікава людина. О. декан здається хоче злагіднити неграмотність повіту. У нього бачив я трохи не всю українську періодичну літературу та гарну бібліотеку.

Дістаю від о. декана жмут цінних інформацій. Нарід темний. Грамотні — це рідні екземплярі. Люди забобонні. У своїм деканаті не має щоправда сектярів, але в повіті їх доволі. Врешті це все я сам могтиму завважити. Нарід бідує, бо земля не дає майже нічого, так з чогож жити?

СІЛЬ ЯК ОМАСТА.

Зі Стежниці перебігаю на лещетах до Тискової. Три десятки хиж лежить у стіп чорного ліса. Добуваюся до селянської хати.

Знову вічливе „Заходьте в хижу“. Входжу. Це зразкова хижа бідняка. Під стріхою, похилена, на камінному фундаменті, деревляна, курна, хоч у селі є вже комини, навіть у більшости хат. Знову приймають. Ґазди вважали би за нечесть для себе випустити з хати гостя не приймивши. Такий звичай. Тим разом приймають мене вареною в лушпині картоплею, дрібкою капусти та молоком — оце присмаки ґаздів Ліщини.

— Вибачте, що без омасти — виправдується ґаздиня.

Силоміць їм, щоби не думали, що погорджую. А бульба без соли і капуста без соли.

— Може дрібочку соли — прошу ґаздиню.

— Та не маю. Ох, тепер так за омасту тяжко.

— Ну так, але соли — говорю.

Мій господар усміхається.

— У нас сіль називають омастою.

Я широко роззявив рота. Сіль називають омастою! Тепер я зрозумів, що роздати між населення кілька ваґонів соли — не будьщо. Омаста! Сіль — омаста! — це хіба достаточне мірило злиднів ліського села.

Потім я довідався, що сіль купують селяни за 2, 3, 5 сотиків.

Я з трудом перемучив кілька картопель, покушав капусти та запив молоком. Скоро потім закурив папіроску, щоби, не дай Боже, не вернути в присутности господарів їх гостинности.

Балакаючи з ґаздою переконуюся, що він доволі дотепний. Дотепи, хоч не сальонові, проте дуже змістовні і соковиті. Писати не вміє. Бо й пощо, радним і так можуть його вибрати, тоді і підпишеться хрестиком. Школи в селі нема, зате школа є в сусідній Стежниці.

Евген Лазор.

(Докінчення буде.)

Д-Р К. ЧЕХОВИЧ.

АПОСТРОФ.

Російська неволя залишила полякам великий російський православний храм у самому центрі їх столичного міста, а українцям, крім інших благ, залишила невеличку правописну болячку, що їй на імя „апостроф“. Можна би про неї і не згадувати, якби наші фільольоґічні чарівники не пересували її у сам центр нашої соборницької національної свідомости. Лякають нас, що без апострофа наша нація розподеться на дві, і вже багато людей повірило, що український апостроф це не лише вислів найвищої „академічної“ мудрости, але також найкращий шлях до єдности всіх українців на всіх просторах від Зеленого Клина аж до Лемківщини.

Згідно зі своєю традицією журнал „Рідна Мова“ (1935, ч. 1. стор. 25.) зачинає новий рік своєї діяльности новою апольоґією апострофа. Проф. І. Огієнко рішився далі пропаґувати його, а щоби баламуцтво не ширилося, повторяв обаламученим галичанам усі свої найважніші „арґументи“ в цій справі.

На першому місці повторяє свою паризьку теорію, знану вже з його „Нарисів з історії української мови“ (1927. р.), не згадуючи нічого про те, що її вже розбили і знищили факти, „приобирані в „Україні“ з 1928. р. (кн. 2. стор. 149—153.).

Цікаво було би почути, як проф. Огієнко оборонює свою теорію проти тих фактів, бо саме повторювання нас не переконує. Якби стародавній паризький мав щонебудь спільного з новітнім апострофом, і якби первісна традиція справді мала якунебудь вартість для пропаґанди апострофа, тоді ми мусіли би писати *Алек'сан'оке*, *п'равда* і ін., бо так писали у нас у 18. віці. — (Та навіть якби не було тих фактів і якби справді кожне *ню*, *бю* чи якийнебудь *черв'як* мали в середині апострофа (подібно, як колись кожне „Діло“ мало в середині ять, а кожний „Галичанин“ твердий знак на кінці), то і тоді тяжко було би знайти в тім якунебудь підтримку для пропаґанди апострофа у 20. віці. Бо з традиції треба вибирати тільки те, що добре або конче потрібне.

Дальші арґументи(під ч. 2. 3. і 4.) повторяють до нудоти одне і те саме: „апострофа не запровадили більшовики“, „більшовики не мали й не мають до апострофа жадного відношення“ і т. д. Одним словом: апостроф був і буде наш. Винайшли його, здається, наддніпрянці, отже „звязувати апострофа з більшовиками, це кривдити наддніпрянців і показувати свою незнайомість із їхньою культурою“. (ч. 4.). Такі то ми, наддністрянці, і сліпі, і глухі та ще й гасло „свій до свого“ зневажуємо! А всетаки нюх маємо добрий. Ціла та апострофічна культура таки дуже пахне Росією, а проф. Огієнко хіба погодиться з нами, що большевики це будівничі нової Росії. Під гнетом старої Росії виростали на Україні ці апострофічні квіточки, а нові будівничі лише зберігають їх для свого українізаційного вжитку.

Дальші арґументи (ч. 5. і 6.) трохи дивні для людей науки, але для пропаґанди декому вистарчає сказати і таке: „Чи ми тут будемо вживати апострофа чи не будемо, це не вплине на правопис наддніпрянський; там на нас не оглядаються“. Це про теперішність. А про будучність ось що: „За останні 50 літ в Україні так звикли вже писати з апострофом, що тепер тяжче було б Наддніпрянщині відвикати від апострофа, аніж Галичині звикати до нього“. І таки треба з тим согодитися, що тепер наддніпрянський правопис на нас не оглядається. Хотів оглянутися (таки на харківській конференції!), але большевицька орієнтація на Москву не дозволила на таку контрреволюцію. А щодо будучности ми таки не певні, чи буде так, як віщує проф. Огієнко. Можливо, що і до колективізації там звикнуть, подібно, як уже за старої Росії звикли і до російської літератури і до російської вимови або графіки своїх і чужих слів. Та хібаж це повинне бути непорушною нормою для Галичини і для української незалежної науки? Ні, таки краще викорінювати ті старі звички і не приймати ні апострофа, ані ріжних *Ґеґелів, ґіґієн* чи *ґеґемонії*. Справжня провідна інтеліґенція і справжня незалежна наука мусить часом викорінювати те, що зле, чи непотрібне.

„Рідна Мова“ — каже проф. Огієнко — „не видумала апострофа; вона тільки змушена була в імя національної одности, прийняти *академічний* правопис“. Не знаємо, хто змусив „Рідну Мову“ уживати непотрібного апострофа, але здогадуємося, що таки сам проф. О-ко. Національна одність тут нічого не винна. Та й хто ще з свідомих українців буде тепер будувати національну одність на такій дрібниці, як апостроф? Але „академічний правопис“ це вже щось більше. Те, що можна було з нього приняти, ми таки приняли, хоч знаємо, що титул „академічний“ йому хіба у будучности можна буде додати, аж тоді, коли українські вчені не будуть змушені відкликати своїх постанов із попереднього дня, так, як воно було в Харкові. Чи проф. Огієнко про це нічого не знає?

Не можемо погодитися і з дальшим арґументом (ч. 8), де проф. Огієнко однаково оцінює зак

Твори Миколи Гоголя в англійському світі

Англійці уважають Гоголя за одного з найбільших „російських“ письменників. Переклади його творів находяться майже в кожній бібліотеці. Гоголь, який не був москалем, писав з гумором, так добре зрозумілим для англійців і цей гумор у великій мірі причинився до такої популярности Гоголевих творів, якої в Англії не мав багато чужинецьких письменників. Англійські біографи порівнюють його з Дікензом, Сервантесом та Молієром.

Не маю на думці докладно обговорювати всіх перекладів творів Гоголя, які появилися в англійській мові, бо до цього треба би написати цілу книжку, але хочу коротенько перечислити ті переклади, з якими я мав нагоду стрінутися в льондонських бібліотеках.

Всі англійські біографії Гоголя, всі „вступи“ до творів цього великого українського письменника, якого мрією було видання Історії України, щоб доказати, що Україна не має нічого спільного з Москвою, що Україна окремий край а українці окремий нарід, були писані людьми, які уважали Гоголя — росіянином. Для них Гоголь, тому, що писав російською мовою, це російський клясик, „батько російської новелі“. Москалі присвоїли собі Гоголя і як такого передали в широкий світ. З українського боку не було спроб, щоб вплинути на англійські видавництва, які майже що кілька літ випускають нові наклади творів Гоголя, щоб принаймение вступ, де говориться про українську історію та старовину, подавати згідно з історичною правдою, а не в московській версії.

Довгий ряд перекладів Гоголевих творів на англійську мову починається вже два роки після його смерти, в 1854. р. появилася в англійській мові перерібка „Мертвих душ“, під заголовком „Домашне життя в Росії“, видання Горста, Льондон, 1854. р.

Найстарший переклад „Тараса Бульби“ на англійську мову зладив у році 1860. Юрій Толстой („Козацькі оповідання“ — Різдвяна Ніч, Тарас Бульба — Льондон 1860. р.). У своїй передмові пояснює перекладчик, що „оригінальні оповідання були писані рос. мовою, переплітані, особливо в діяльоґах, рідним наріччям автора, який був малоросом“. До самого оповідання „Тараса Бульби“ подає перекладчик іще істор. пояснення, без яких чужинцеві булоб важко вповні зрозуміти оповідання. Він пояснює, як повстала „козацька нація“: „Небавком пізніше (по монгольській навалі — прим.) підкарпатська частина Русі (Толстой вживає назви Росії — прим.) т. зв. Червона Русь, себто Галичина й Володимир і ін. землі, перестали зовсім уважатися частиною Руси. Багнисті землі на схід від Польщі, Білорусь, перетворилися в окремий край, а Литва скоро після цього злучилася з Польщею. Північна Русь, Велика Русь, ще два століття зносила татарське ярмо. В той час, Південна або Мала Русь, яку називано також Україною (себто — граничним краєм) зродила новий нарід, козаків...“

Англійська мова цього перекладу непогана, хоч досить важка і вживає архаїчних форм, мало привичних для англійського вуха Також і пояснення не все вірні. Ось нпр. кутю зробив перекладчик правдивим англійським „плям-пудінґом“ (ст. 4: „кутя, це страва з вареного рижу і сливок, яку росіяни їдять на Святий Вечір...“), а славний український борщ перeробив на таку рецепту, що кожна українська господиня заломилаб руки („борщ — це зупа з мяса і ковбаси, з тоненько покраяними і вимоченими в оцті буряками і капустою“. ст. 5). У перекладі, козацького сотника чомусь з римська називає „центуріоном“.

В 1887. році появився новий переклад „Тараса Бульби“, видання Візетеллі і Сп., (Льондон). Майже рівночасно з цим популярним виданням Візетеллі появився американський переклад, який зладив І. Ф. Гепґуд. Видання Дж. В. Ловел і Сп., Ню Йорк 1888.

Дуже гарне, ілюстроване видання „Тараса Бульби“ появилося в Льондоні в р. 1907. (другий його наклад — в р. 1916). Переклад зладив Б. С. Баскервил, а видала його Видавнича Спілка Волтера Скота, Льондон (і Ню Йорк). Ілюстрації це переважно штихи Штайґеля. Оправа темно-зелена, полотняна, з золотим написом і образцем страчення Тараса Бульби. Вигляд книжки дуже чепурний, друк великий, на гарному папері. Але вступ до книжки — пожалься Боже. Свідоцтво повного незнання української історії. „Українські козаки славянського походження, — пише перекладчик, — хоча їх мова близче схожа на російську, ніж на яку другу, є в ній богато польських слів...“ Треба памятати, що під ту пору, коли Баскервил робив переклад „Тараса Бульби“, всі інформації про „малоросів“ йшли з „казьонного джерела. Вступ закінчується словами: „У „Тарасі Бульбі“ дав нам Гоголь козацький епос“, якого перекладчик порівнює до найкращих творів, а написав його так по мистецьки тому, „бо Гоголь сам був малоросом і любив свої степи, як і козаки любили той зелений океан, повний поезії та чару. Тому оповідає він про них і про їхнє життя словами, які чарують однаково і англьо-саксонця і славянина, промовляють до всіх, хто любить лицарські діла і цінить вірного друга“.

Найкращий переклад „Тараса Бульби“, що розуміє духа оповідання і мови, зладило видавництво „Еверімен'с Лайбрері“ („Бібліотека для всіх“), а переклав його Д. Дж. Гоґарт в р. 1918. Вступне слово, яке обіймає 17 сторінок, написав Джон Курнос. Цей вступ (написаний до першого видання з р. 1918.) все ще недомагає на „малоросійському“ боці, хоча подає вже далеко краще зладжену історичну сторінку, згадуючи, що сам Гоголь, який походив з українського козацького роду, мріяв про написання Історії України, де хотів сказати, що Україна і Московщина це два окремі поняття, а українці й москалі, це два окремі народи. Хоч другий наклад цього видання появився розмірно недавно, бо в р. 1930, вже його важко дістати в книгарнях.

Ще більш популярний, ніж „Тарас Бульба“, є в англійському світі Гоголів „Ревізор з Петербурга“. Дивним дивом, перший переклад „Ревізора“ на англійську мову появився не в Англії, але в... Індіях, в Калькуті, в році 1890. Зладив його британський адміністративний урядовець, Т. Гарт-Дейвіс, з Бомбаю. У своїй коротенькій передмові пише він, що до перекладу „Ревізора“ спонукало його велике враження, яке на нього зробила ця гоголівська комедія, коли він її вперше побачив на сцені петербурського театру в році 1886. Гарт-Дейвіс таки відразу взявся до перекладення її на англійську мову, але тревало повних чотирнацять літ, заки переклад появився друком. Перекладчик, захоплений Гоголем, порівнює його до Дікенса, Рабеле, Молієра, а „Ревізора“ вважає одним з безсмертних творів гарного письменства.

Після цього першого англійського перекладу „Ревізора“, який побачив світ в Індіях, появився цілий ряд інших перекладів на обох півкулях в Европі й Америці.

Видавнича Спілка Вольтера Скота (Льондон, Ню Йорк) видала в році 1892 „Ревізора“ перекладу А. А. Сайкса.

Чатто і Віндас (Льондон) видали шість томів творів Миколи Гоголя, в тому окремим томом „Ревізора“ перекладу Констанції Ґарнет.

Драматичне товариство Єйльського Університету (одного з найстарших і найславніших в Америці) видало „Ревізора“ в р. 1910. Переклад його зладив С. Мандель, а вступ до нього написав В. Л. Фелпс.

Найновіший переклад „Ревізора“ появився в р. 1933., зладив його Джон Льоренс Сеймур і Джон Рапал Ноїс (Льондон і Ню Йорк).

Деякі переклади гоголівських творів діждалися кількакратних накладів, ось нпр. „Мертві Душі“ (переклад Гоґарта, видання „Еверімен'с Лайбрері“) появилися перший раз в р. 1915., опісля в 1917, 1927 і врешті в 1931. р. Хто знає чи в цьому році не появиться новий наклад. Гоголя читають англійці більше навіть, як самі українці...

Крім згаданих мною перекладів, появилися ще й переклади інших творів Гоголя. Є їх іще 20. Годиться згадати також один цікавий переклад на валійську мову, а саме „Вія“, з року 1921; зладив його Ґ. А. Т. Дейвіс.

Саме цього року припадає 100-ліття „Тараса Бульби“, тому здалось би було зібрати всі його переклади, не тільки на англійську мову, але й на інші. Я стрічав нпр. данський переклад „Тараса Бульби“ (виданий у р. 1886).

Знаю також про італійський переклад, який появився в Мілано в р. 1887, еспанський з 1880. р. та інші

Д-р В. Ю. Кисілевський.

апострофа і знаки над буквами *ї, і, й*. Ці останні знаки потрібні для правопису літературної мови, а апостроф непотрібний. Їх пишемо над буквами, так, що вони не розривають слів, а апостроф залізає між букви і насильно їх розриває навіть тоді, коли їх лише дві *(п'ю, б'ю)*. А це вже велика невигода не лише для руки, але і для ока. Такий невеличкий харцизяка — апостроф без жалю розбиває естетичний вигляд написаного чи надрукованого слова, як ґрафічної цілости. Ту кожну невигоду і кожне естетичне невдоволення в правописі можна переболіти, якщо вони ведуть до якогось доброго успіху. А тимчасом апостроф не може нічого доброго дати ані українській літературній мові, ані її правописові. Його службу треба обмежити на поле української діялектольоґії, бо тільки там український „червяк“ чи „бурян“ може часом вимагати для себе реґіональної відзнаки у формі апострофа. Та й там краще було би вживати його як знака помягчування (так його часто вживають у фільольоґічній науці!) а не як знака твердости. Твердість консонантів звичайно не треба зазначувати, але коли вже хто хоче, то має до послуг дуже гарний традиційний староукраїнський твердий знак (йор). Тоді кожний український „пшниця“ (від Зеленого Клина аж по Лемківщину) дістане йорчика після першої букви і буде виглядати так, як у словнику Уманця і Спілки, на злість усім „пшницям“ зі словника Грінченка і з „Рідної Мови“, де той йорчик уже трохи занидів і прийняв вигляд апострофа. Але в українській літературній мові та її правописі найкраще буде, коли кожний „червяк“, „бурян“ чи „пшниця“ появиться без йорчика і без апострофа. Балакуство буде тоді найменше!

(Докінчення буде.)

Нове летовище на Тихому Океані.

ВАШИНҐТОН, 14. 3. ПАТ. Секретар маринарки Свансон дозволив летунському т-ву Панамерікен Ейр. Вейс відкрити летовище на острові Ґуям, щоб влекшити летунську комунікацію через Тихий Океан. Інші летунські товариства роблять заходи дістати концесію на відкриття летунської комунікації понад Тихий Океан.

—o—

Флямандський посол міністром хліборобства.

БРЮСЕЛЬ, 14. 3. ПАТ. Король призначив флямандського посла де Хрівере міністром хліборобства на місце посла ван Ковелерта.

—o—

Новий диктатор на Кубі.

ГАВАНА, 14. 3. ПАТ. Хоча страйк на Кубі скінчився, положення далі напружене. Полк. Педраза є фактичним диктатором на Кубі і має довіря уряду. Полк. Батіста, який здавив бунт, стоїть осторонь.

Політика доконаних фактів.

ЗБІЛЬШЕННЯ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ.

ЛЬОНДОН, 14. 3. ПАТ. „Дейлі Телеграф“ пише, що Німеччина матиме 1.300 літаків. Канц. Гітлер буде домагатись нових зброєнь на морі і збільшення воєнної фльоти до 1/3 місткости британських кораблів. Крім того Гітлер буде домагатись збільшення сухопутної армії розмірно до населення Німеччини. Згаданий щоденник пише, що тоді німецька армія буде більша від французької.

ПАРИЖ, 14. 3. ПАТ. Французька преса називає повітряні зброєння Німеччини першим нарушенням версайського миру. Преса надто цьому не дивується і додає, що це надто ясна гра Німеччини напередодні берлінських розмов. Це політика доконаних фактів. Одначе В. Британія, Італія і Франція не залишаться байдужими і зійдуться на наради.

ПАРИЖ, 14. 3. ПАТ. Авас повідомляє з Льондону: Миродатні кола висловлюють жаль, що Німеччина переводить мілітаризацію летунства перед візитою британських міністрів. Тому недоцільним є, щоб переговори у справі підписання нових договорів випереджували рішення, які рівняються односторонньому нарушенню істнуючих договорів.

—o—

З передвиборчого руху.

НАДВІРНЯНЩИНА.

Вибори до волосних рад у Надвірнянщині розписані на дні 14.—17. березня ц. р. Від Пов. Виб. Комітету УНДО в Надвірній відбуваються в поодиноких волостях передвиборчі наради.

Дня 8. березня ц. р. відбулися передвиборчі збори в **Перерослі**, на яких явилися майже всі громадські радні з поодиноких громад перерісльської волости, яка поділена на 4 виборчі округи. Зборами проводив Роман Сумик з Волосова. Голова П. Н. К. д-р Николайчук пояснив зібраним виборчий регулямін та вказав на конечність одноцілого виборчого фронту українських виборців. Зібрані виказали велике зацікавлення волосними виборами і в дискусії над цією справою забирали голос представники всіх громад. Вибрано волосний виборчий комітет під проводом Миколи Клюфінського, господаря в Перерослі.

Дня 10. березня ц. р. відбулася передвиборча нарада в **Пасічній** для громад гуцульської волости Зелена. Явилися громадські радні поодиноких громад тої волости. Зборами проводив о. Рубель Роман з Пасічної, про вибори до волосних рад та потребу виборчої організації реферував д-р Николайчук у Надвірній. Також і гірські села Надвірнянщини виказують велике зацікавлення для виборів і представники їх розвинули на зборах широку дискусію.

На той сам день скликано передвиборчі збори в **Парищі** для волости Майдан Середній. І тут явилися радні усіх сіл тої волости. Про потребу виборчої організації реферував посол Чукур Юра, який вияснив теж зібраним виборчий регулямін.

Дня 11. березня ц. р. відбулися передвиборчі збори в **Гвозді** для виборчої округи ч. 2 волости Старуня, на яких явилися радні сіл Гвізд і Молотків. Зборами проводив о. декан Лисинецький з Гвозда. Голова П. Н. К. у Надвірній д-р Николайчук вияснив зібраним виборчий регулямін та вказав на потребу виборчої організації.

Диктатура в Греції.

БІЛГОРОД, 14. 3. ПАТ. Ген. Кондиліс у пресовім інтервю сказав, що мусітиме пристосувати радикальні засоби, щоб забезпечити країну перед трагічними замахами.

ЧОМУ НЕ ВДАЛАСЯ РЕВОЛЮЦІЯ?

СОФІЯ, 14. 3. ПАТ. Комендант бувш. повстанської армії ген. Каменос пригноблений невдачею та нездужає на нирки. Грецькі старшини, які перейшли до Болгарії, кажуть, що причиною невдачі революції було те, що її почали завчасно та випадки зради.

ЩЕ НЕ ЗНАЛИ ПРО ПЕРЕМОГУ УРЯДУ.

АТЕНИ, 14. 3. ПАТ. Біля міста Молібос на острові Лесбос причалив учора корабель, що наплив із Крети. На його чердаку був відділ повстанців, які досі зовсім не знали ще про перемогу уряду. Всю залогу арештували.

ВЕНІЗЕЛЬОС ЗВЕРНЕ 10 МІЛ. ДРАХМ.

АТЕНИ, 14. 3. ПАТ. Венізельос переслав урядові телеграму, в якій повідомляє, що з грошей, які забрали повстанці на Креті, готов звернути 10 міл. драхм. Цю суму вважає своїм собистим довгом.

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ.

АТЕНИ, 14. 3. ПАТ. Нині почалася демобілізація вояків, покликаних до військової служби в звязку з повстанням. Шістьох ґенералів, які симпатизували з повстанцями, звільнили з війська.

МАЙНО, ВАРТОСТИ ПІВ МІЛЯРДА ДРАХМ.

АТЕНИ, 14. 3. ПАТ. Уряд почав конфіскувати майно повстанців. Майно Венізельоса та його рідні обчисляють у Греції на пів міліярда драхм.

ТУРЕЧЧИНА ЗВІЛЬНИЛА 6 ГРЕЦЬКИХ КОРАБЛІВ

СТАМБУЛ, 14. 3. ПАТ. Турецька влада звільнила шість грецьких кораблів, які затримала у порті Золотий Ріг. Вояки повстанці, які втікли до Пітіон у Туреччині, відіхали до Греції, щоб віддатися в руки уряду.

Продовження воєнного стану в Румунії.

БУКАРЕШТ, 14. 3. ПАТ. На вчорашнім засіданні парлямент рішив 119 голосами проти 7 продовжити ще на 6 місяців воєнний стан у деяких частинах держави.

Катастрофа 4-ох поїздів.

ЛЬОНДОН, 14. 3. ПАТ. У ґрафстві Гарфорд вдарились два товарові поїзди, на які наїхали ще два інші поїзди. Одна особа вбита, дві ранені.

За злуку Монґолії З Манджу-Ко.

БЕРЛІН, 14. 3. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Гсін-Кінг: В останніх часах надійшло до манджурського уряду багато петицій від населення внутрішньої Монґолії з домаганням прилучити її з Манджу-Ко. Гурт монгольських князів з Дольонор звернувся до манджурського уряду за дозволом, щоби зголосився переслати подібну петицію цісареві Пу-І.

Боротьба за нову виборчу ординацію.

На пленарне засідання сойму, яке відбулося в середу 13. березня ц. р. прийшло дуже багато послів і журналістів, сподіючись, що маршалок сойму поставить на чергу нарад проект нової конституції. Але на черзі нарад поставили проект закону про організацію бірж. Замикаючи засідання сойму маршалок не визначив нового речинця сходин. Кружляють поголоски, що нову конституцію ухвалить сойм в дні 19. березня ц. р. Кружляють теж поголоски, що проект нової виборчої ординації, яка передбачувала одномандатові округи, закинули і тепер обдумують новий проект.

З кінової хроніки.

Цензура фільми у Польщі. В мин. році фільмове бюро міністерства внутрішніх справ перевірило загалом 780 фільм, з чого 630 було закордонних і 150 фільм польської продукції. Зпоміж закордонних фільм переглянули 483 фільм американських, 17 англійських, 26 австрійських, 9 чеських, 29 французьких, 6 німецьких, 2 данські, 1 швайцарську, 7 італійських, 1 мадярську, 16 совітських, 2 японські, 1 палестинську і 30 фільм мішаної продукції. До висвітлення не допустили 4 американські фільми, 1 англійську, 1 чеську, 1 французьку і 2 совітські. Крім цього в 28 фільмах витяли деякі сцени. З фільм польської продукції переслали до цензури 15 повнопрограмових фільм, довжини 35.881 метрів і 135 малих фільм, т. зв. наддатків, довжини 33.704 м. З цього числа заборонили висвітлювати дві фільми, довжини 505 м. Загалом переглянули в тому бюрі 1,060.053 м. фільмової стяжки. Тому, що в цензурі фільмової стяжки бере участь найменше 2 урядовців: на одного урядовця припадає річно понад пів міліона стяжки.

Анна Стен, відома з фільми „Нана" грає головну ролю в новій голівудській фільмі „Пошлюбна ніч".

Моріс Шевальє грає головну ролю у фільмі „ФоліБержер" (назва великого паризького мюзік-голу), поставленій із небувалим досі розмахом. У фільмі багато музики й танцю.

„Анна Кареніна" появиться у новій фільмовій режисерії, виробництва „Метра". Головну ролю поручили Ґреті Ґарбо. Ролю Вронського ґратиме Фредерік Марч, той сам, що у „Воскресенні" грав ролю Нехлюдова.

У Москві будують велитенський кінотеатр на 20.000 глядачів. Апаратуру з лямпою на міліон свічок і все звукове уладження зроблять за границею.

КУРС ПРОВІДНИЦЬ ДИТЯЧИХ САДКІВ.

У звязку з моєю статтею під повищим наголовком у „Ділі" з 10. ц. м. дістав я з провінції письма, в яких заінтересовані читачі „Діла" жалуються, що ця стаття була поміщена за пізно та висказують побажання, щоб Головна Управа „Р. Ш." пересунула речинець отвериття курсу на пізніше. Згадану статтю передав я до „Діла" кілька днів передтим, одначе з причини навалу матеріялу більшої загальної натури, моя стаття про дитячі садки появилася щойно 10 березня ц. р. Це наглядний доказ, що дотеперішні розміри „Діла" за малі і його обєм треба доконче побільшити на 16 а бодай на 12 сторін.

Щодо продовження речинця відкриття курсу, то справа мається так: Курс відчинено вже 11 березня 1935. р., одначе ті, що довідалися про нього за пізно і бажали би вписатися, можуть *зголоситися ще до суботи 16. березня ц. р.* а у всякому разі не пізніше, як до *понеділка 18 березня ц. р.* безпосередньо в *Управі Курсів, вул. Городецька ч. 95.* (Управа школи „Р. Ш." ім. Грінченка).

При цій нагоді справлю помилку в моїй статті, що в минулому році було не 277, а 318 дитячих садків на області 3-х східно-галицьких воєвідств.

Іван Герасимович.

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— **Бенефісовий вечір П. Сороки** відбудеться днні 15. ц. м. у салі театру Ріжнородностей. Початок: год. 7.30. У пєсі „Акорди" Меріяма беруть участь: п-і М. Сабат-Свірська, В. Блавацький, Ольський і бенефісант П. Сорока.

— **Концерт хору Еріяна** (польських ревелєрсів) відбудеться в пятницю 15. ц. м. в салі польського Муз. Т-ва.

— **В память М. Грушевського.** В неділю, 17 ц. м. в 6. год. веч. відбудуться святочні сходини членів Кружка Р. Ш. ім. Т. Ш. у Львові в домівці школи при вул. Супінського 21а. для вшанування памяти великого сина України й першого президента УНР. До численної участи запрошує Стар. Кружка.

— **Ревізії й арештування в Золочівщині.** Після вбивства провідників „Стшельца" в Краснім і Олеську поліція перевела ревізії і арештувала у Краснім пятьох хлопців, у Юськовичах коло Олеська двох.

— **Арештування.** В Рогатині арештовано 7 ц. м. абсольвента ґімназії Володимира Гладкого, сина місцевого адвоката, в часі коли вертався з лещетарської прогульки. Арештовано його біля власних дверей, не позволивши увійти до мешкання та перебратися в теплішу одіж. Опісля переведено основну ревізію в мешканні його батька, д-ра С. Гладкого і забрано кілька пластових книжок і рефератів, які на другий день звернено. З арештованим Володимиром не дозволено бачитися навіть найближчій рідні і після довшого переслухання вивезено мабуть до Львова.

— **О. Іван Палій,** священик з Уніва (Радехівщина), „урядує", як довідуємося, тепер постійно в Народньому Домі у Львові, де відвели йому навіть окреме помешкання при вул. Вірменській 3. на III. поверсі. Правдоподібно о. Ів. Палій залишив свою парохію на те, щоби тут з Народнього Дому „організувати" „руско-католическую партію" під крилом М. Бачинського.

— **Скарбова контроля на залізницях.** ...Всхуд повідомляє, що останніми

ствердили випадки перепачковування в поїздах і тому загострено скарбову контролю на залізницях. Службовці скарбової контролі, які виконують службу в одностроях, дістали повновласти входити на залізничі терени без обмежень. Ті, що зодягнені по цивільному, мають показати службову легітимацію або помічний легітимаційний значок.

— Для кого є Суспільна Обезпечальня? Бюрократизм, який панує тепер у Суспільній Обезпечальні, переходить всякі можливі границі і викликує щораз більше неготування обезпечених. Хто раз спробував користати з лікарської допомоги, за яку платить обовязково високу щомісячну вкладку, той зарікається раз на все мати діло з обезпечальнею, її арогантною обслугою, бюрократичною тяганиною та безконечним вичікуванням у хвості. До чого доводять нові практики у „зреформованій“ обезпечальні, свідчить сумний випадок, що склався в Домброві. Хорий на серце робітник мусів кілька разів тягатись до обезпечальні, аж врешті звеліли йому чекати у хвості на картку від лікаря. Чекав довго і таки не дочекався лікарської допомоги. Він захитався і нагло впав на землю неживий. Цей випадок смерти в обезпечальні викликав страшенне обурення в цілому місті.

— Ратункове поготівля у Львові дало протягом мин. року першу лікарську поміч 17470 особам. Наглих занедужань було 1.531, наглих випадків смерти 50. Сильно зросло число самогубств, бо до рекордової цифри 316 (знак часу). Ця цифра обіймає 205 випадків отроєння, 25 пострілів, 6 повішень і т. п. Смертю скінчилися 34 самогубства. Крім того ратункове поготівля давало поміч у 187 випадках переїхання автами, трамваями і т. п.

— У почтовому уряді Підгайці ввели північну телеграфічну й телефонічну службу від год. 7. до 24., замість дотеперішньої цілоденної служби.

— Присуд на комуністів. Трибунал присяглих суддів у Львові розглядав справу шевських помічників М. Пельця і Ф. Козака, що відповідали за комуністичну акцію. Пелец дістав 5 літ, а Козак 2 роки вязниці.

— Львівська хроніка. Управа міста приступить цього року до будови чотирьох торгових галь, з яких одна стане на пл. Сольських.

— Українська фабрика дзвонів у Станиславові. У звязку з новинкою про судове зареєстрування української фабрики дзвонів Магас і С-ка в Станиславові просять нас зазначити, що справа мається інакше. У станиславівському суді не зареєстровано фірми „Українська фабрика дзвонів Магас і С-ка“, але навпаки її викреслено з реєстру, а зате істнує тепер тільки фірма „Українська фабрика дзвонів Володимира Магаса“ без спілки і ця фірма не є зареєстрована. Дотеперішню спілку розвязано і тепер веде фабрику сам В. Магас на власний рахунок.

— З вилами на екзекутора. До села Білки Шляхотської пов. Львів прийшов перед кількома місяцями екзекутор скарбового уряду зі Львова, щоби перевести фантування у господаря Яна Ярого. В часі урядування Ярий кинувся з вилами на Мазуркевича і разом з цілою родиною почав кричати. Збіглося майже ціле село і поставилося супроти екзекутора так грізно, що він перервав свою роботу. За те 11 селян з того села станули на днях перед львівським судом, який засудив їх на ріжні кари від 3 до 8 місяців з припиненням.

— Краєва хроніка. У Розтоках над румунським кордоном арештували трьох пачкарів, які н. м. вбили й ограбили пачкарря Петра Проданчука. — В Рудках вибухла в канцелярії громадського уряду пожежа, що знищила кілька шаф з актами. Доходження ствердили, що хтось канцелярію підпалив. — У Бродах арештовано кільканацять осіб під закидом, що розліплювали на мурах комуністичні летючки. — В Порошні пов. Любачів 34-літній Гринько Пагобій, посперечавшись за грунт, пробив на смерть багнетом своїх двох братів, Стефана й Івана. — Перемиський суд розглядав справу б. начальника громади Пилипа Ребка та б. громадського касієра Пинила із Сосниці, пов. Ярослав, обвинувачених у крадежі грошей з громадських податків і оплат. Ребка засудили на 2 роки вязниці, Пинила на півтора року.

— Метеор із косою. Над Томашовом зявився метеор із косою ясноселединового коліру. Пропав до кількох секунд у південному напрямі.

— Криваві події через коминярів. До села Василева пов. Томашів прийшли коминарі, щоби витирати комини і стягати оплати від коминів. Одначе населення не допустило до стягнення оплат і вибухла авантура. Врешті прийшло до конфлікту між поліцією і селянами. Поліція вжила пальної зброї, наслідком чого одна особа згинула, а кількох людей ранено.

З дороги життя.

Чи знаєш край...

Що сядеш за фейлетон то притягаєш кіш до себе. Над вухом бренить лиховісне слово: „цензура!“ І фейлетон іде до коша. Зіпрів я від тої праці і пішов на Ринок.

Не село, а серце майже відпочило. Аж сяє усміхом південної країни. Куди оком не глянеш — у кошах, скриньках, на столах (тільки на деревах ні, бо їх нема!) — усюди помаранчі, помаранчі, помаранчі...

Співав про їх батьківщину великий поет: „Чи знаєш край, де цитрина (сестра помаранчі) доспіває...“ А прабатьки їх були південня Азія та Китай.

Помаранчі! Просто за очі беруть і наче-то всміхаються. Великі з грубою й тонкою шкіркою, жовті й квасковаті, як усміх свекрухи, то знов червоні, як нагла кров з бурачками, а між ними малі поморщені мандаринки, як передчасно постаріла панна.

„Добрийдень!“

Заворушилися, поглянули на мене, здавалось, обертаються лицем до мене, аж одна впала з коша на землю.

І всі ріжними голосами: Добрийдень, добрийдень!

— Радію, що вас так багато бачу в нашій країні. Приносите зі собою подих кращого світа, звід гімалайських гір, з країни мікада, з огнистої Еспанії, зі сонячної Італії, з французької Рівієри, Корсики чи войовничої Греції...

— Така вже наша доля, що доспіваємо під лазуровим небом півдня, а опісля везуть нас в далекі, зимні, непривітні краї.

— Те вибачте, як воно склалося, що ви так в ціні подешевіли?

— Ми все були дешеві, лиш на вашних кордонах творили з нами дива.

— Тепер до вас бодай можна приступити.

— Забаглося вам — відзивається, мов крізь сон одна грубошкірка.

— Успокійтеся, невинна забаганка. Для дітей. Виж може знаєте, якто буває в поетів. Крім тяжко заробленого „винея“, у рубриці „має“ є в нього завсіди кілька дітей. І всі діти як копії янголиків Донателія. І з вигляду і по вдачі. Бувало одна принесе в півріччі двійку з музики, та вже з кінцем року музику поправила, а двійку приносить з німецького. Одної днини зеткає передчасно піч так, що ціла хата зачадиться, та не здужавши одну днину, вже все направиль і... забула на ніч зачинити вікно. Встаєш рано з відмороженими пальцями і повторюєш як у старих книгах: діти мої — молитва моя!

Помаранчі слухають уважно.

— То вас тепер можна дістати кільо за 1 зол. 30 сот. — питаюся.

— Нема не кіля — заскреготала груба жидівка.

— Алеж вийшов розпорядок... було у всіх ґазетах...

— Як вийшов розпорядок, то най собі йде за лі, а ґазети, то ми купуємо за кіля до пакування товару...

Тиберій Горобець.

— Брутальні спортовці. На грищі віденської спортової дружини „Невтраль“ склалися минулої неділі підчас копаного мяча брутальні інциденти. Грачі одної дружини побили суддю так тяжко, що його винесли з площі з поломаними кістьми. Опісля грачі забарикадувалися в кабінах і поліція мусіла виступити з револьверами в руках, щоби зробити порядок і спокій.

— Жиди в Німеччині. Німецький статистичний уряд оголосив дані про число жидів, що живуть тепер у Німеччині. В 1933 р. було там коло пів міліона жидів, тепер це число зменшилося на 65 тисяч осіб.

— Переносять ціле місто. Містові Бутштет біля Магдебурга грозить катастрофа, тому що під ним утворилася величезна вирва, в яку можуть завалитися всі доми. Щоби до цього недопустити, міська рада рішила перенести ціле місто на інший терен. Виладжено вже пляни нового міста Бутштет, що має заступити дотеперішнє, яке істнує 800 літ. Новий терен віддалений на два кільометри. Нове місто буде готове за 15 літ.

— 15 потягів застрягло в снігу. З Омська повідомляють, що в останніх днях упали там великі сніги, які припинили комунікацію на сибірських залізницях. 15 потягів застрягло в снігу. Змобілізовано 11 тисяч робітників, щоби потяги відкопати. Досі добуто зі снігу шість потягів.

— Відкрили новий край. Норвеська преса повідомляє, що корабель „Торсгавн“ відкрив нову незнану землю під бігуном. Земля, яку відкрили норвеські рибаки, находиться під північним бігуном, між землею королевої Астриди, землею короля Леопольда і землею Лярса Хрістіенсена. Капітан корабля застромив на відкритій землі норвеський прапор.

— Китам грозить загибіль. Англійська преса вказує на те, що в останніх часах виловлено величезну скількість китів, наслідком чого тим звірятам грозить цілковита загибіль. Взагалі число китів зменшується з року на рік, хоча вони віддалюються на найдальші кінці морів. Навіть на морях Антарктиди число китів меншає. Вибираються туди ловці з Японії, Аргентини і Норвегії, полюючи на китів при помочі гармат, замість давних гарпунів. Торік перероблено на тран понад 300.000 китів.

— Ріжні вістки. Палестинський уряд призначив 4 міл. зол. на будову шкіл для жидів. — В околиці Іркутська найшли відламок золотої брили вагою 2092 грама. — У Парижі арештували директорку одного підприємства, вдову Бонне, що розтратила 6 міл. фр. — Бельгійська Академія франц. мови та літератури вибрала франц. письменницю Коллет на місце покійної французької поетки графині де Ноай. — Німецькі католики купили дітям Дорніє, який називали „Мандрівним хрестом“, щоб використати його для місіонарської пропаганди. — В Одесі живе жид Гешель Кацап, що має 110 літ і почуває себе дуже добре; працював до 105 року; його мати померла, коли мала 137 літ. — Бурмистр Брюсселя Адольф Макс з нагоди 25-ліття урядування дістав від французького уряду великий хрест почесної легії. — Від 25. квітня до 1. травня збереться в Берліні міжнародній кіновий конгрес.

ДИВОГЛЯДИ.

БОРОТЬБА З ФАКІРАМИ.

Професор американського університету Мек Намара, психольоґ, зорганізував наукову виправу до Індії, щоб познайомитись із тайнами індійських факірів. Він твердить, що з хвилиною, коли білі, звичайні люди зможуть індійцям показувати ті самі штучки, що факіри, нарід перестане вірити факірам, що тисячі літ його ошукують.

РЕСТОРАН ДЛЯ СОБАК.

Англійська леді Герберт Скот, що має інститут краси для собак відкрила тепер ресторан для собак. Собаки, річ ясна, не заходять туди самі, а під опікою своїх вихователів. У списках „собачих“ страв находимо всякі зупи, рибу, мясо, городовину та кашу.

СВОБОДА ПОДРУЖ.

У „Комсомольській Правді“ з 6-го ц. м. читаємо про історію подружа одної комсомолки, що познайомилась з безпартійним робітником, машиністом на паровозі. Молоді рішили взяти шлюб. Коли про це дізнався комітет комсомолу бокайських копалень (Челябинськ) тоді виключив із рядів партії дівчину „за звязок в чоловіком чужого походження тому, що батько машиніста був... священиком“.

—o—

З кіна.

КІНО „МАРУСЕНЬКА“: „ПОСАЖНА ОДИНАЧКА“ й „ТАЄМНИЦЯ ЕКСПРЕСУ Ч. 6“.

Обі фільми американської продукції й одна слабша за другу. У першій йде історія про бідну ірляндську дівчину, яка несподівано стає власницею міліонів та їде виховуватись у місто. Але міські вигоди не вдоволяють її: пересуди, обман і штучне життя доводять її до розпуки й вона вертається до батька в Ірляндію.

Друга фільма — це теже собі сенсаційне драмило, із закраскою американської гумористики. Глядач замість бути у постійному напруженні, як цього вимагає сенсаційний сюжет, радше сміється й дивується, як реалізатори фільми можуть бути такі наївні. Усеж при кінці є доволі оригінальні сцени шаленої їзди поїздів і відірваного воза, який стрімголов котиться з пасажирами між роставленні на всіх рейках поїзди. (ет.)

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Іван Вальчик. 27. січня ц. р. помер у Сокалі Іван Вальчик, довголітній управитель школи в Сольських, Тучапах і Вижомлі, яворівського повіту, член-основник усіх культурно-освітніх товариств у цих місцевостях, б. член УГА і член-основник ВПУВ. Похорони відбулися в Сокалі 29. січня при участи 7-ох священиків і численного духовенства. Покійного прощали: о. декан Ничай від родини, дир. Шепарович від старшини стрільців УГА, м-р Прокопчук від кружка „Р. Ш". і дир. Ярмолюк від учительства і ВПУВ. — Іван Вальчик ур. 1876 р. в Торках, перемиського повіту. Народню школу покінчив у Яворові. Спершу ходив до гімназії в Перемишлі, згодом перейшов до учит. семинарії в Самборі. Вже тоді цікавиться сильно культурно-освітнім життям, особливо свого рідного села і разом з д-ром Новаківським, своїм односельчанином, брав у ньому живу участь. Учителював від 1900., спершу в перемиському, опісля в яворівському повіті. Працював не лиш як учитель, але теж як свідомий громадянин і виховував кадри молодих борців, які на перший поклик пішли зі своїм учителем туди, куди велів наказ. Перебувши опісля всі страхіття таборів, вернувся домів з підірваним здоровлям, та духом не упадає. Спершу працює як просвітянський організатор у Яворівщині, опісля працює в „Р. Ш." як управитель школи ім. Шевченка і як член Головної Управи. Щойно по кільканадцятьох роках покликали його як початкуючого до державної служби. Одначе через недугу не може вже якслід сповняти своїх обовязків. По році служби зредукували його, відмовивши якогонебудь забезпечення.. Вічна Йому Память!

СПОРТ.

УКРАЇНА (ЛЬВІВ) ПЕРЕД НОВИМ СЕЗОНОМ.

Виїмково в цьому році Загальні Збори Спортового Товариства „Україна" у Львові відбудуться пізніше як звичайно, бо 31. ц. м. Футболевий сезон почнеться перед зборами, бо вже в неділю 17. ц. м. Тренінґи секція копаного мяча розпочала з кінцем січня в салі Сокола-Батька і 35 змагунів двічі в тижні пильно вправляють. А вправляти треба, бо Виділ Т-ва покладає надії головно на молодих багатонадійних змагунів, які у цім році займуть місце в першій дружині тих змагунів з пронвинції, яких звільнено з дружини. В склад першої дружини входити будуть такі змагуни: — ворота Бутель, Гуцул, Микитин; оборона — Скрегота, Воробець, Олійник; помiч — Підлісецький, Якимів, Сиротюк; напад — Федун, Юськевич, Мікльош, Краєвський, Максимів та евентуально Лісікевич, бо Максимів іде до війська. Щодо виглядів у найблизчому сезоні, то слід зазначити що і Виділ і змагуни свідомі того, що прийдеться доложити усіх зусиль, щоби вдержатись на відповідній рівні, головно з початку сезону. Дещо пізніше, коли дружина зіграється, вона буде певно одною з найсильніших, бо матеріял має дуже добрий. В цьому сезоні дружина матиме тренера в особі к. грача „Погоні", д-ра Ґанке.

В минулому році І. дружина розіграла 18 змагань за мистецтво і 16 товариських, отже разом 34 змагань. З них 15 виграла, 8 ремісувала і 11 змагань програла. Відношення воріт 77 : 65 на користь України. Ворота добули: Матоньский 21, Мікльош 13, Максимів 12, Скрегота 7, Краєвський 7, Воробець 6, Юськевич 3, Сиротюк 3, Лапчук 3, Якимів 1 і Федун 1. У добрій формі в цім сезоні були Воробець, Скрегота і Мікльош.

Друга дружина України розіграла рекордову кількість змагань, бо 28, з нього 12 виграла, 8 програла і 8 ремісувала. Відношення воріт 87 : 50 для України II. Ворота добули: Крушельницький 21, Сиротюк 13, Юськевич 13, Федун 9, Лісікевич 9, Макольондра 6, Миськів 5, Вовк 4, Сія 4, Дячишин 1, Яцкевич 1, Бутель II. 1. Слід згадати, що спеціяльно поза Львовом грала резерва України найкращі змагання, а саме з Цукрівнею в Ходорові виграла 5 : 1, з Ж. Т. С. у Бродах 11 : 2, з Зорею у Винниках 5 : 4 і т. д.

Третя дружина розіграла всього кілька змагань.

Речинець змагань за мистецтво Округової Ліги такий: 7. IV. Україна — Чорні, 14. IV. Україна — Чуваґ, 21. IV. Польонія — Україна, 3. V. Погонь І. б — Україна, 5. V. Україна — Гасмонея, 19. V. Ресовія — Україна, 26. V. Україна — Огнісько, 1. VI. Україна — Лехія, 9. VI. Лехія — Україна, 20. VI. Україна — Сокіл, 23. VI. Огнісько — Україна, 30. VI. Україна — Польонія, 7. VII. Чуваґ — Україна, 14. VII. Україна — Погонь І. б, 21. VII. Чорні — Україна, 4. VIII. Гасмонея — Україна, 11. VIII. Україна — Ресовія, 18. VIII. Сокіл — Україна. Господарями є дружини подані на першому місці.

ПОГОНЬ — УКРАЇНА.

В неділю 17. ц. м. відбудуться на грищі Погоні товариські змагання між І. дружиною України і другою дружиною Погоні. Початок: год. 12-а вполудне. Попередять в год. 10.30 Гасмонея — Льовнянка.

ЗМАГАННЯ ЗА ВІДЗНАКУ СПРАВНОСТИ.

12. ц. м. уладив Карпатський Лещетарський Клюб для своїх членів змагання у бігу на 12 км. за відзнаку справности. До змагань стануло 10 змагунів. Біг закінчило 9. Перше місце добув Пелющак у часі 1·09'. 2) Палюх 1·11'; 3) Поліщук 1·12'. Суддювали: Маковецький і Рибачек. Усі змагуни добули бронзові відзнаки, що будуть роздані на ювилейному вечорі.

ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ ВЕЧІР.

В суботу 16. ц. м. уладжує К. Л. К. ювилейний вечір в 10-ліття свого існування. Вечір відбудеться в салі „Р. Касина" при вул. Рутовського 22. II. пов. Початок: год. 19.30. Присутність усіх членів конечна.

Нові книжки й журнали.

КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ, вістник генерального Інституту Католицької Акції Гр.-кат. Гал. Церк. Провінції. Львів, квітень 1935. Р. II. Ч. 2 (3).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Пятниця, 15. III. год. 7·30 „Крик".

Субота, 16. III. год 7·30 веч. „Гостинні виступи театру Равнгардта".

Театр Рівнородностей.

Пятниця, 15. III. год. 7·30 веч. Український Театр Богема „Акорди".

Субота, 16. III. год. 7·30 веч. „Ревія Польського Західнього Союзу".

Кіна.

АДРІЯ: „Ґрафиня Парижа" з Емілем Яннінґсом.

АПОЛЬО: „Для тебе співаю" (з Ів. Кепурою).

АТЛЯНТИК: „Сестра Марта шпіонка".

ВАНДА: „Крилате фатум", та „Шпіон у масці".

ҐРАЖИНА: „Молодий ліс".

КАСИНО: „Мальована заслона" (Ґрета Ґарбо).

КОЛІСЕЙ: „Белля Донна" (Конрад Файт), ревія: „Коти й вальоти".

КОПЕРНИК: „Петрусь" із Фр. Ґаль і „Фліп і Флап у країні забави".

МАРУСЕНЬКА: „Тайна експресу ч. 6", „Посажна одиначка".

МИРАЖ: „Тарзанове кохання".

МУЗА: „Острів скарбів" та Бастер Кітон.

ПАКС: „Віра, Надія, Любов".

ПАЛЯС: „Вероніка". (Франціска Ґаль).

ПАН: „Зводниця" та Льорель і Гарді.

РАЙ: „Дочка ген. Панкратова".

СВІТ: „Ніч чудес" (люрдська драма), вперше у Львові.

СОНЦЕ: „Клюб джентельменів" і ревія.

СТИЛЕВЕ: „Скамполо" (Долі Гас), ревія: „Раз але гаразд".

УТІХА: „Несамовита ніч" і ревія.

ХИМЕРА: „Дама з Мулен Руж".

Закордонне радіо.

Пятниця, 15. березня 1935.

Відень (506,8) 12·00, 15·40 Концерт, 17·40 Спів (Ресель-Майдан, баритон), 19·25 „Андре Шеніє" оп. Джордана, **Прага** (470,2) 15·55 Квартет, **Париж** (1648) 13·15 Концерт, **Білгород** (437,3) 16·00, 18·30 Пісні, **Берлін** (356,7) 18·30 Спів, 21·00 „Надожниттво рожі" казка на голос сольо, хор, орх., **Кенігсвустергавзен** (1517) 14·00 Муз. всячина, 17·45 Пісні, 21·00 Нова розривкова музика, **Кельн** (455,9) 16·00 Музика, спів, 17·30 Баляди, форт. музика, **Мінхен** (405,4) 19·00 Вагнерівський концерт, **Будапешт** (550,5) 12·05 Циг. музика, 19·30 „Золото Рену" оп. Ваґнера, **Мілано** (368,6) 11·30, 17·05 Легка й танк. музика, **Рим** (420,8) 16·00 Ск. реситаль, 20·45 Вечір музики фр. Леґара.

Субота, 16. березня 1935.

Відень (506,8) 12·00, 13·15 Концерт, 20·40 Неділя у Відні, муз. обр., 22·20 Надкунайські мельодії, **Братислава** (298,8) 17·15, 21·10 Слов. нар. пісні, **Кошиці** (259,1) 18·00 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 10·15 Сальон. муз., 15·15 Військ. орх., 17·05 Спів, 21·10 Концерт вок. октету, **Париж** (1648) 13·15 Легка музика, 21·00 „Гвадальфо" оп. Лекока, **Атльона** (531) 21·15, 22·00 23·40 Ірляндські пісні, **Любляна** (569,3) 21·15 Пісоньки, **Ковно** (1935) 17·20, 18·20 Спів, **Берлін** (356,7) 16·00 Концерт, 18·20 Давні каварняні пісоньки, **Кенігсвустергавзен** (1571) 14·00 Муз. всячина, 21·00 Вагнерівський концерт, **Мінхен** (405,4) 18·30 Нар. пісні, **Будапешт** (550,5) 18·45 Два форт., 22·30 Спів, **Мілано** (168,6) 11·30 Легка музика, 17·05 Скр. реситаль, **Рим** (420,8) 17·00 Концерт, 21·00 Опера.

Львівське радіо.

Пятниця, 15. березня 1935.

6·50 Ранішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сигнал часу, 12·05 Популярна музика з ґрамоф. плит, 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·00 Концерт, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 15·45 Концерт, 16·30 Хвилинка питань для старших дітей, 16·45 Пісні в супр. форт., 17·00 Приязнь у добі дозрівання, 17·15 Форт. реситаль, 17·40 Авд. для хорих, концерт, 18·10 Театр Уяви: „Орлеанська дівчина" траґ. Шіллера (фраґм.), 18·30 Реклям. концерт, 18·45 Старі танки на скрипку з гр. пл., 19·15 Полагодимо це!, 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Пісоньки Данового хору з гр. пл., 19·50 Акт. фейл., 20·00 Куток краєзн. т-ва, 20·05 Фраґм. скр. концерту з варш. фільгармонії, 22·30 Рецитації поезій 22·45 Причини проституції, 23·05 Танк. музика з гр. пл.

Субота, 16. березня 1935.

6·30 Ранішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сигнал часу, 12·03 Комунікати, 12·05 Сальон. квінтет, 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·00 Сальон. музика з гр. пл., 13·45 Польська морська торговля, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 14·00 Легка муз. з гр. пл., 14·45 Легка музика (орк.), 15·30 Рецитації прози, 15·45 З клярнетом і гармонією по ріжних краях, 16·05 Форт. реситаль, 16·30 Почт.-техн. скринька, 16·45 Військові пісоньки, 17·00 „Живець — бескидська столиця", 17·10 Найновіші гр. пл., 17·50 Перша весняна жаба, 18·00 Театр Уяви „Тайни королівського годинника", авд. для дітей, 18·30 Культ. і вист. життя, 18·35, 18·45 Свято й пісні Чвартаків, 18·55 Хвилинка Доницетія з гр. пл., 19·15 Від чого залежить перемога Львова в боротьбі за своє пісдавництво, 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Чвертьгодина на клінзі, 19·50 Актуальний фейл., 20·00, 23·05 Концерт із варш. фільгармонії, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Легка музика, 22·00 Рекл. концерт, 22·15 Літ. нарис „Життя починається по 40-их роках", 22·30 Львова Ґлумливців, 23·00 Комунікати.

БІРЖА

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5·22—5·23 зол.

Нім. марка 1·98—2·06, фр. франки 34·80 —35·10, шв. франки 171·20—172·00, фунти стерлінґи 25·90—25·20, австр. шілінґи 99·00—100·00, чеські корони 21·50—21·90, рум. леви 32·00—35·00, дірг 44·00—45·00.

Золото: Доляри 8·87—8·90, Франки фр. 33·90—34·30 Дукати 81·00—81·60, Корони 35·60—36·20, Рублі 45·00—46·00.

Срібло: Корони австр. 0·34, Рублі 1·35, Фльорени 0·85, 1 гр. ср. 0·07—0·08.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від до	від до
Пшениця однос.	18·00—18·25	20·00—20·50
Пшениця збірна	17·00—17·25	
Жито одноціле	14·25—14·50	
Жито збірне	13·75—14·00	
Горох польовий	22·00—25·00	
Бобик	15·75—16·25	
Вика сіра	24·00—25·00	
Сімя конопляне	24·50—25·50	
Мука пш. І. А.	32·00—32·50	
Мука пш. І. Б.	30·00 30·50	
Мука пш. І. Ц.	28·00—28·50	
Мука пш. І. Д.	27·25—27·50	
Мука пш. II. А.	25·00—25·50	
Мука пш. II. Ц.	24·50—25·00	
Мука пш. II. Д.	22·00—22·50	
Мука пш. II. Е.	21·00—21·50	
Мука пш. II. Ф.	19·00—19·50	
Мука пш. II. Г.	18·50—19·00	
Мука пш. III. А.	13·50—14·00	
Мука пш. III. Б.	12·00—12·50	
Мука пш. разова	18·00—18·50	
Мука житня І. кат. до 55%	22·75—23·25	
Мука житня І. кат. до 65%	21·75—22·25	
Мука житня II. к. сит. до 70%	14·00—14·50	
Мука житня раз. до 95%	16·50—17·00	
Мука житня посл. понад 70%	13·25—13·75	
Висівки пш. міхкі	10·25—10·75	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 14. березня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 кг. масла франко маґазин	2·50 зол
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·30 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло сильна, на молоко і сметану вдержана, на яйця знижкова.

Маслосоюз повідомляє, що від 14 березня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахоясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури	І. кл.	за 1 кг.	1·00 зол.
Старі „	„	„	0·80 „
Годовані качки	„	„	1·10 „
Годовані гуси	„	„	0·95 „
Індики	„	„	1·00 „
Індички	„	„	1·10 „
Пантарки	„	„	1·25 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

ОПОВІСТКИ.

Марійське Т-во Пань і його членки зложили на голодних Яворівщини в „Дністрі" 50 зол. **і кличуть** усі Марійські Дружини в краю.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Парохія Ґвоздець Старий к. Коломиї до заміни. 1110 3—3

Гребенів. Пансіон 30 кімнат Яблоновських, до винарендування. Відомість на місці негайно 1113 2—3

Продається дім у Львові найвищий комфорт. Інформації між 3—4, Гербуртів ч. 10. 1117 1—3

Інтеліґентна особа, старша, пошукує посади до управи дому у священика на селі. Зголошення до Адміністрації під „Солідна".

ОГОЛОШЕННЯ.